

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมาก รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นกรอบและแนวทางในการบริหารงานของท้องถิ่นให้มีความคล่องตัว สอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น สามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายของคณะผู้บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอ จังหวัด และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกทั้งเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

ปัจจุบัน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม ดำเนินการในลักษณะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของประชาคมหมู่บ้าน แต่แผนพัฒนาท้องถิ่นที่ปรากฏออกมายังไม่ครอบคลุมปัญหาความต้องการของประชาชน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ โครงการ

ที่บรรจู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เมื่อคณะผู้บริหารนำมาจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี มักเกิดปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน อาจเกิดจากประชามหมู่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมและไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชามในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนหรือตัวแทนประชามเท่านั้นที่รู้และเข้าใจดีว่าตนเองต้องการอะไร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงจากการนำแผนไปปฏิบัติ ดังนั้น ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนทุกขั้นตอน

จากสาเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์จะศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นว่าอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

คำถามการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชามหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับใด
2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ของประชามหมู่บ้านที่จำแนกตามตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนกลุ่มฝ่ายประชาชน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการศึกษา

ประชาคมหมู่บ้านที่มีตำแหน่งต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษาได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ
- 1.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา
- 1.3 ด้านการกำหนดโครงการหรือกิจกรรม
- 1.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ
- 1.5 ด้านการติดตามประเมินผล

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 14 หมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 283 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ เขตองค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษารั้งนี้ใช้ระยะเวลา ระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2554

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

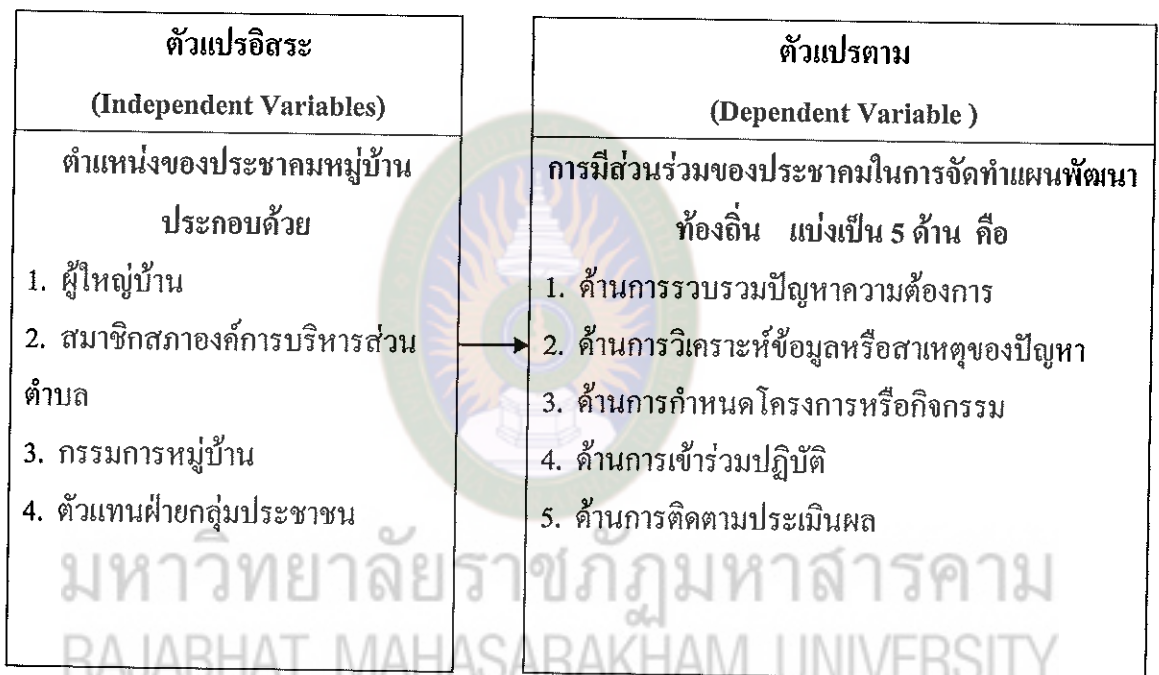
ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แยก ได้ดังนี้คือ

5.1 ตัวแปรอิสระ คือ ตำแหน่งของประชาคมหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรือ อำเภอบรือ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา ด้านการกำหนดโครงการหรือกิจกรรม ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ และด้านการติดตามประเมินผล

กรอบแนวคิดการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนดตัวแปรอิสระได้แก่ ตำแหน่งของประชาคมหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน กับตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตามโครงสร้างดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาคมเข้าร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการรวบรวมปัญหาความต้องการ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการเข้าร่วมประชุมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน เป็นต้น

1.2 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสาเหตุของปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการตัดสินใจเลือกปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนหาวิธีการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน เป็นต้น

1.3 ด้านการกำหนดโครงการหรือกิจกรรม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนา กำหนดรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น

1.4 ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้านในการช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของ อบต. ร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนา เป็นต้น

1.5 ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การที่ประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์ในการติดตามประเมินผล เป็นต้น

2. แผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

4. ตำแหน่งของประชาคมหมู่บ้าน หมายถึง กลุ่มตัวแทนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบรบือ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่มาจากการคัดเลือกจากประชาชน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. กรรมการหมู่บ้าน และตัวแทนฝ่ายกลุ่มประชาชน

ประโยชน์การศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาคมหมู่บ้าน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริง